MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SLEZSKÁ UNIVERZITA

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

Prevence plagiátorství

Mgr. Anna Novotná, Ph.D.

C13-2021 Posilování akademické integrity studujících vysokých škol se zaměřením na rizika a příležitosti distančních metod vzdělávání a hodnocení

Část první: Co je plagiát?

Trocha historie

- Poprvé bylo podobné slovo použito ve významu osoby „plagiarius“ v 1. století.
- Pojem „plagiátor“ byl zaveden dramatikem Benem Jonsonem kolem roku 1601.

Norma ČSN ISO 5127-2003

„představení duševního díla jiného autora, půjčeného nebo napodobeného vcelku nebo zčásti, jako svého vlastního“

Koncept plagiátu v českém prostředí a příbuzné pojmy

- Plagiát = doslovné znění textu jiného autora, které není označeno uvozovkami nebo kurzívou a není opatřeno odkazem na zdroj.
- Parafráze = variace původního textu, která zaměňuje slovo za slovo.
- Citace = odkaz na původní zdroj.
- Citát = doslovné zopakování textu, který někdo řekl, nebo napsal, zpravidla se jedná o známý výrok u nějž je vždy uvedeno jméno autora.

Příklad plagiátu

- Citáty v projevech jsou kromě uvozovek signalizovány také speciální prozodií. V psaném textu jsou citáty signalizovány uvozovkami. Používají k prezentaci dobře známých částí výroků, které jsou výslovně přiřazeny jejich původnímu zdroji…

Příklad parafráze

- V ústním projevu jsou mimo uvozovek citáty označovány také speciálním úvodem, např. „Jak pravil Caesar…“ Naopak v psaném projevu jsou citáty uvozeny interpunkčními znaménky: uvozovkami. Jsou využívány k prezentaci slavných výroků a jsou doslovně přiřazeny svému zdroji…

Příklad citace

- „Citáty v projevech jsou kromě uvozovek signalizovány také speciální prozodií. V psaném textu jsou citáty signalizovány uvozovkami. Používají k prezentaci dobře známých částí výroků, které jsou výslovně přiřazeny jejich původnímu zdroji…“ (Wikipedia, 2021)

Quotation. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Quotation

Příklad citátu

- „Alea iacta est. – Kostky jsou vrženy.“

Gaius Julius Caesar

Legalita

- Morální prohřešek vs. Zločin
- Univerzitní prostředí
- Porušení autorského práva

Autorské dílo

- „Předmětem práva autorského je dílo **literární** a jiné dílo **umělecké** a dílo **vědecké**, které je **jedinečným výsledkem** tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě **včetně podoby elektronické**, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“

Autorské dílo

- „Za dílo se považuje též **počítačový program**, **fotografie** a **výtvor** vyjádřený postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvorem. **Databáze**, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, **je dílem souborným**. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.“

Autor dle autorského práva

- Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.
- Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.

Koncepce autorství

- Evropská koncepce autorského práva
- Copyright

Definice

- **copyright**= právní ochrana autorského díla ve Velké Británii, USA a zemích, chrání registrovaná díla, jejich konkrétní hmotné vyjádření.
- **autorské právo**= soubor právních norem, které upravují ochranu autorského díla, vztahy mezi autory děl a uživateli, nakladateli atd.
- **autorské dílo**=dílo literární, jiné dílo umělecké nebo dílo vědecké. Je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Může být vyjádřeno i v podobě elektronické.

Diskuze

Jsou nějaké dotazy?

Otázky

- S jakými problémy ohledně definování plagiátu se setkáváte?
- Je jasný rozdíl mezi plagiátem, parafrází, citací a citátem?

Část druhá: Co mám dělat, abych nebyl plagiátor?

Citovat!

Kdy musím citovat?

- Vždy, když používám myšlenku jiného autora!
- I když použiju stejnou strukturu, jako zdroj!
- Když pochybujete, citujte!

Kdy nemusím citovat?

- Když se jedná o obecně známý fakt.
- Když se jedná o moje myšlenky, pocity, vjemy.

K čemu nám citace jsou?

- Umožňují sledovat myšlenky skrz dokumenty (v podstatě skrz čas a prostor).
- Zajišťují kredibilitu dané práce.
- Ukotvují vaše téma v teorii.

Jaké jsou nejčastější chyby?

- Studenti použijí zdroj, který neocitují.

Jaké jsou nejčastější chyby?

- Studenti citují zdroj, který nepoužili.

Jaké jsou nejčastější chyby?

- Chybná citace

Další praktiky

- Odevzdám práci mého spolužáka jako vlastní.
- Někdo jiný mi zpracuje práci na zakázku.
- Vykrádám sám sebe, píšu pořád to stejné dokola.
- Parafrázuji text jiných bez citace.
- Ocituji něco, ale ne vše.

Další praktiky

- Prohazuji text, který má být citován s jiným a doufám, že si nikdo nevšimne.
- Nedostatečná parafráze. Přehodím jen pár slov.
- Opisování myšlenek jiných bez vlastní interpretace, tzv. poslepování textu z jiných textů.

Výsledek? Diskreditace!

- O plagiátu se vždy „někdo“ dozví.
- Ztráta důvěryhodnosti – ostatní vědci/odborníci/spolužáci o tom vědí a nechtějí se mnou mít nic společného.
- Vyloučení ze školy, propuštění z práce
- Odmítnutí článků/grantů/vyřazení ze soutěží atp.

Technologie na odhalování plagiátů

- Theses.cz
- Odevzdej.cz
- Zabudované systémy

Diskuze

Jsou nějaké dotazy?

Otázky

- Co je při citování nejčastějším problémem?
- Je podle vás důležitější technika citování, nebo proč se to dělá?

Část třetí: Jak citovat?

Dle čeho vytvářet citace?

- Norma ČSN ISO 690

Citační analýza

- Je bibliometrická metoda.
- Citačních jevů se využívá k vytváření citačních rejstříků.
- Jedním z nejznámějších je Science Citation Index (vydává Thomson Institute for Scientific Information).

Terminologie

- Bibliografická citace
- Odkaz na citaci
- Bibliografický soupis

Metody

- Metoda číselných notací
- Metoda průběžných poznámek
- Metoda prvního prvku a data

Metoda číselných notací

Příklad, text a odkazy:

Teorie neviditelných kolegií byla prozkoumána v přírodních vědách (24). O její nepřítomnosti mezi historiky se zmiňuje Stieg (13, p. 556). Může to být jak tvrdí Burchard (8)…

Metoda číselných notací

Příklad, bibliografický soupis:

8. BURCHARD, J.E. How humanists use a library. In Intres: report of a planing conference on information trasfer experiments. Sept. 3, 1965. Cambridge: MIT Press, 1965. p. 219.

…

13. STIEG, M.F. The informations need of historians. College and Research Libraries, Nov. 1981, vol. 42, no. 6, p. 549 – 560.

..

24. CRANE, D. Invisible colleges. Chicago: University of Chicago Press, 1972.

Metoda průběžných poznámek

Příklad, text a odkazy:

Teorie neviditelných kolegií byla prozkoumána v přírodních vědách. [32] O její nepřítomnosti mezi historiky se zmiňuje Stieg. [33] Může to být jak tvrdí Burchard [34]… Stieg dále poznamenává [35]…

---

[32] CRANE, D. Invisible Colleges.

[33] STIEG, M. F. The information needs of historians, p. 556.

[34] BURCHARD, J. E. How humanists use a library, p. 219.

[35] STIEG, cit. 33, p. 556.

Metoda průběžných poznámek

Příklad, bibliografický soupis:

BURCHARD, J.E. How humanists use a library. In *Intres: report of a planing conference on information trasfer experiments*. Sept. 3, 1965. Cambridge: M.I.T. Press, 1965, p. 219.

CRANE, D. *Invisible colleges*. Chicago: University of Chicago Press, 1972.

STIEG, M.F. *The informations need of historians*. College and Research Libraries, Nov. 1981, vol. 42, no. 6, p. 549 – 560.

Metoda prvního prvku a data

Příklad, text a odkazy:

Teorie neviditelných kolegií byla prozkoumána v přírodních vědách (CRANE, 1972). O její nepřítomnosti mezi historiky se zmiňuje Stieg (1981, p. 556). Může to být jak tvrdí Burchard (1965, p. 219)...

Metoda prvního prvku a data

Příklad, bibliografický soupis:

BURCHARD, J.E. How humanists use a library. In Intres: report of a planing conference on information trasfer experiments. Sept. 3, 1965. Cambridge: M.I.T. Press, 1965, p. 219.

CRANE, D. Invisible colleges. Chicago: University of Chicago Press, 1972.

STIEG, M.F. The informations need of historians. College and Research Libraries, Nov. 1981, vol. 42, no. 6, p. 549 – 560.

Forma

- In continuo – za sebou

Z čeho se skládá citace?

- PLECHANOVOVÁ, Běla. 90. léta. In: Euroskop.cz [online]. Vláda České republiky, © 12/2005 [cit. 12. 10. 2012]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/8889/sekce/90-leta/

Primární odpovědnost

- Příklady:

WINTER, Štěpán.

WINTER, Štěpán; MIKULKOVÁ, Zuzana.

WINTER, Štěpán, et al.

GARRIGUE MASARYK, Tomáš.

POE, Edgar Allan.

Slezská univerzita v Opavě.

Název

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*…

Podřízená odpovědnost (nepovinný údaj)

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost

- Příklad:

. Editorem byl Aleš Kvasnička, redigoval P. Pokorný

Editor – redaktor – překladatel – ilustrátor – ostatní

Vydání

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*.
Podřízená odpovědnost. Vydání

- Příklady:

Aktualizované	**aktualiz. vyd.**
Doplněné	**dopl. vyd.**
Přepracované	**přeprac. vyd.**
Upravené	**upr. vyd.**
Zkrácené	**zkrác. vyd.**
Jiné	**dopl. přeprac. vyd.**

Nakladatelské údaje
místo vydání: nakladatel

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje

- Příklad:

. Praha: Grada

Nakladatelské údaje
místo vydání: nakladatel

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje

- Příklad:

. Praha: Grada

Rok

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje, Rok

1. 2002
2. c2002
3. 2002 tisk
4. [2002]
5. [200-]
6. [2002?]
7. [200-?]
8. V osmém roce vlády Karla IV.

Rozsah (nepovinný údaj)

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje, Rok. Rozsah

Příklady:

. 305 s.

. 3 sv. (350, 450, 250 s.)

Edice (pozor, povinný údaj)

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje, Rok. Rozsah. Edice.

Příklad:

. Edice Zakázaná zóna, Subedice Bill Myers, sv. 15.

Dostupnost z internetu

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje, Rok. Rozsah. Edice. Dostupnost z Internetu

- Příklad:

. Dostupný z: <http://www.slu.cz>

Standardní číslo

Primární odpovědnost. *Název: podnázev*. Podřízená odpovědnost. Vydání. Nakladatelské údaje, Rok. Rozsah. Edice. Dostupnost z Internetu. Standardní číslo.

Příklad:

. ISBN 978-3-16-789010-1.

Příklady citací – novinový článek

FRIDRICH, Milan. O hořkém ruském humoru. *Opavský a Hlučínský deník*. 31. 10. 2007, č. 254, s. 23. ISSN 3421-4561.

Příklady citací – časopisecký článek

KŘEHKÁ, Zuzana. Kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp. *Žena a život*. 2001, roč. 15, č. 27, s. 33-34. ISSN 4512-1112.

Příklady citací – článek ve sborníku

VITR, Tomáš. Alkaloidy a jejich využití v medicíně. In ZÁLESKÝ, Zbyněk. *Sborník prací z konference Medicine 2010*. České Budějovice: MedClub, 2010. s. 34-56. ISBN 978-80-85879-87-1.

Příklady citací – závěrečná práce

HRDINOVÁ, Šárka. Strojové rešerše včera a dnes, 1997. 39 s. Bakalářská práce. Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví. Vedoucí práce RNDr. Svatopluk Rieger, CSc.

Příklady citací – webová stránka

VEJVODA, Luboš. Průvodce tvorbou webu: jak na to snadno a rychle [online]. Verze 3.0. Praha: Sefira, c2005, last updated 1. 6. 2010 [cit. 2011-01-28]. Dostupné z: <http://sefira.tvorbawebu.cz>.

Příklady citací – počítačový program

HARRIS, David. *Pegasus mail* [počítačový program]. Ver. 3.01D. [Nový Zéland], 1998 [citováno 1999-12-10]. Dostupné z: <ftp://ftp.let.rug.nl/ pegasus/winpmail/w16-301d.exe>. E-mail klient. Vyžaduje Windows 3.11 a vyšší.

Příklady citací – databáze

Administrativní registr ekonomických subjektů (Ares) [databáze online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 1999 [citováno 2001-10-24]. Databáze ekonomických subjektů v České republice. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/>.

Citační managery

- Citace.com
- Mendeley
- Zotero
- BibTeX

Diskuze

Jsou nějaké dotazy?

Otázky

- Víte jak se citace sestavuje?
- Více, co udělat, když daný údaj v dokumentu nenajdete?

Děkuji za pozornost!